

Dvacet let od návratu schrány

Rožnov, Střítež, 13.1.2013

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: 1 Sam 8, 1 – 22

Text: 1 Sam 7, 2-3

Ode dne, kdy schrána spočinula v Kirjat-jearímu, uplynulo mnoho dní, celkem dvacet let. Tu celý izraelský dům zatoužil po Hospodinu. Samuel vyzval celý izraelský dům: "Jestliže se chcete celým srdcem obrátit k Hospodinu, odstraňte ze svého středu cizí bohy i aštarty, upněte se srdcem k Hospodinu a služte jenom jemu.

Ve čtvrtek jsem dětem na biblické hodině vykládal příběh o tom, jak Pelištejci ukořistili schránu úmluvy a jak ji potom museli Izraelcům zase vrátit. A v tom příběhu jsem našel inspiraci i pro dnešní kázání. Přechtené verše nás uvádí do doby, když už celých dvacet let byla truhla smlouvy zase zpátky v Izraeli. Schrána, která symbolizovala Hospodinovu vládu nad Božím lidem, a která byla Izraelcům odcizena, se k Božímu lidu opět navrátila. Jak praví J. A. Komenský ve svém „Kšaftu“: „Věřímť i já Bohu, že po přejítí vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lide český!“ Tak také Izraelci se zaradovali, když viděli, že se jim schrána Hospodinova vrací. Možná si dělali naděje, že konečně teď bude v Izraeli lépe. Vzpomeňte si, že předtím čtyřicet let soudil Izraele kněz Élí a jeho bezbožní synové Chofní a Pinchas. Písmo o nich říká: „Synové Élího byli ničemníci, neznali se k Hospodinu.“ (2,12) Za jejich působení byla víra v Hospodina velice znevažena. V Bibli se píše, že hřích synů Élího byl nesmírně veliký, protože znevažovali Hospodinovy obětní dary a úcta k Hospodinu upadala. Došlo to tak daleko, že po čtyřiceti letech duchovní devastace byla Izraelcům truhla smlouvy docela ukradená, a to doslova. Záhy na to Chofní i Pinchas padli a jejich otec Élí se skácel ze svého stolce a bylo po něm. Špatní vůdcové skončili na smetišti dějin. Když se pak k Izraelcům truhla smlouvy vrátila, tak se sice radovali, ale nevěděli co s ní. Desky desatera, s pravidly pro život ve svobodě, jim nic neříkaly. A tak uložili truhlu smlouvy do Kirjat-jearímu na dalších dvacet let. Tak jsme to četli: „Ode dne, kdy schrána spočinula v Kirjat-jearímu, uplynulo mnoho dní, celkem dvacet let.“ Dvacet let je dlouhá doba a po celou tu dobu si Izraelci schrány nevsímali, přestože ji měli zpátky doma.

Když Samuel zestárl, ustanovil Izraeli za soudce své syny. Jméno jeho prvorozeného syna bylo Jól a jméno druhého Abijáš; byli soudci v Beer-šebě. Jeho synové však nechodili jeho cestou, ale propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo. Jakoby se historie opakovala. Tak jako synové Élího se zvrhli, tak stejně i synové Samuelovi. Copak Samuel nebyl dobrý soudce? Jistě byl, ale jeho synové si ze soudcovské služby učinili výnosný byznys a těžili ze svých soudcovských postů. Tak to tam čteme: „propadli lakotě, brali úplatky a převraceli právo.“ Jak je to možné, že se i ty nejkrásnější ideály tak rychle zvrhnou v něco zlého? Inu, tak to dopadá, když Boží vládu odsuneme někam do ústraní a chopíme se moci sami. Izraelci uložili truhlu smlouvy „k ledu“ a spolu s ní vytěsnili Boží vládu ze své mysli a pak se divili, že je na světě takový nepořádek. Lakota, korupce, bezpráví. Tam, kde si lidé začnou vládnout sami, kde se vytratí vědomí, že jsme všichni přece odpovědní ještě někomu, kdo je nad námi všemi, tam nastává úpadek. Nakonec celé období soudců je tím poznamenáno.

Když Pán Bůh vysvobodil Izrael z Egypta, uvedl je do země svobody. Ale lidé si s nově nabytou svobodou nevěděli rady. Inu, ono proustit někoho na svobodu nestačí, jestliže člověk není vnitřně svobodný a zároveň vnitřně zodpovědný. Už na poušti se Izraelci ohlížejí zpět po plných egyptských hrncích, které si ovšem pochopitelně idealizují. A když pak vstoupili do vytoužené svobody zaslíbené země, tak se v knize Soudců dočítáme o veliké bezradnosti, svévolnosti a morálním chaosu vysvobozeného lidu. Pisatel knihy Soudců komentuje mravní úpadek Izraele slovy: „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné.“ Jinými slovy, každý si dělal, co chtěl. Neměli nad sebou žádnou autoritu.

To ovšem není zcela přesné. Izraelci přece i v té době nad sebou krále měli. Měli nad sebou tu nejvyšší možnou autoritu, Krále králů, Hospodina, který jim už na hoře Sinaj vydal jasné a spravedlivé řády a vodítka pro spořádaný život. Jak to, že si teď dělá každý, co chce? Inu, když je truhla smlouvy s deskami zákona uložená v zapomenutí a lidé se obklopili svými tesanými a litými modlami ze zlata a stříbra a zbožňují výrobky lidských rukou, když je přitahují kulty plodnosti a nevázaných her, pak to jinak ani dopadnout nemůže. Lidé nedovedou být bez Boha, a tak když zavrhlí Hospodina, tak si musí hledat jiné opory a jiné objekty své úcty.

I dnes si uvědomujeme, že to, co v naší společnosti pozorujeme – sobectví, korupci a nespravedlnost, nás vede do záhuby. Lidé ztratili vědomí odpovědnosti nějaké vyšší autoritě. Každý si dělá, co chce. Zároveň se však ohlížíme nejlépe po nějaké vládě pevné ruky, která by za nás dala věci do pořádku. Ale protože jsme zavrhlí Hospodina, hledáme pomoc na nesprávném místě. Jako ti Izraelci. Když viděli úpadek společnosti, nehledali Hospodina, ale zatoužili mít krále jako ostatní národy. Samuelovi se nelíbilo, že řekli: "Dej nám krále, aby nás soudil." I modlil se Samuel k Hospodinu. A Hospodin Samuelovi odpověděl: "Uposlechni lid ve všem, co od tebe žádají. Vždyť nezavrhlí tebe, ale zavrhlí mne, abych nad nimi nekraloval. Všim, co dělali ode dne, kdy jsem je vyvedl z Egypta, až dodnes, dokazují, že mě opustili a že slouží jiným bohům; tak jednají i vůči tobě. Teď však je uposlechni, ale důrazně je varuj a oznam jim právo krále, který nad nimi bude kralovat." A Samuel lid varoval: "Toto bude právo krále, který nad vámi

bude kralovat: Vezme vám syny a zařadí je ke svému vozatajstvu a jezdecktu, aby běhali před jeho vozem. Ustanoví si velitele nad tisíci a nad sty a další, aby pro něho obstarávali orbu a sklizeň, a další, aby pro něho zhotovovali válečnou výzbroj a výstroj jeho vozů. Také dcery vám vezme za mastičkářky, kuchařky a pekařky. Vezme vám nejlepší pole, vinice a olivové háje a dá je svým služebníkům. Z vašich výmlatů a vinic bude vybírat desátky a bude je dávat svým dvořanům a služebníkům. Vezme vám otroky a otrokyně a nejlepší jinochy i osly, aby pro něho pracovali. Bude vybírat desátky z vašich stád, a stanete se jeho otroky. A přijde den, kdy budete úpět kvůli svému králi, kterého jste si vyvolili, ale Hospodin vám onoho dne neodpoví." Lid však odmítl Samuela uposlechnout. Prohlásili: "Nikoli. At' je nad námi král! I my chceme být jako všechny ostatní národy."

Být jako ostatní národy. Co člověka vede k tomu, aby byl stejný jako druzí? Už děti ve školce touží po hračkách, které mají ti druzí, v dospívání se chce oblékat stejně, jako se oblékají jeho vrstevníci, v dospělosti chce mít majetek, jaký vidí u svých sousedů, stejnou výplatu, jakou mají v bohatších zemích, a stejné zákony jako mají okolní národy. Prý, abychom byli silní a udělali si ve světě jméno. A Pána Boha měli jen jako jakousi nadstavbu. Ale to jsme opět u té staré známé babylonské věže. „Země byla jednotná v řeči i v činech. ... řekli si vespolek: Vybudujeme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno.“ Bible takovou snahu hodnotí jednoznačně – jako nebetyčnou drzost, která končí ve zmatku. Akkadské slovo Babylon – Brána Boží znamená v hebrejštině totéž co zmatek. Zmatek mezi lidmi, zmatek v hodnotách, zmatek v orientaci, zmatek ve vládě a to nemůže skončit dobře. Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé. Nestřeží-li město Hospodin, nadarmo bdí strážný, říká žalmista ve 127 žalmu. Žádné lidské zřízení, žádný režim, žádný lidský král nám nepomůže, pokud lidé nectí toho krále, kterého už od nepaměti mají, totiž Hospodina.

Bratři a sestry, my máme svého Krále. Krále, který sám je pravda a láska, ale který, jak už to ve světě chodí, byl zabít lidskou lží a nenávisť. A když nám Bůh ukazuje na Krále, který má na hlavě trnovou korunu, kterého čeká kříž a o němž nám ústy Pilátovými říká: „Hle, váš král“, pak mnozí kolem nás odpovídají: „Pryč s ním. Nemáme krále, jen císaře!“ Je to bohužel tak, že lidé se raději přikláníjí na stranu těch, kteří zrovna vítězí. A vítězí-li v tomto světě lež a nenávisť, pak mnozí raději lžou a nenávidí, protože mají naivně za to, že to je cesta, která má budoucnost. Ale lež má vždycky krátké nohy, zatímco Pravda a Láska byla vzkříšena i z mrtvých. Stále platí to Husovo: Pravda Páně vítězí, i když na čas poražena bývá. Buďme vděční, dokud aspoň torzo tohoto výroku stále vlaje nad pražským hradem. A já nadále spolu s J. A. Komenským věřím Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vlada věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lide český!“

Modlitba: *Děkujeme ti, Bože, že smíme žít pod tvou vládou, která jediná nám dává pravou svobodu. Tu svobodu nám vydobyl Kristus. Dej, at' v ní stojíme pevně a nedáme si na sebe znovu vložít otrocké jho. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane, Ježíši Kriste, ty, který jsi jediný Pán celého tvorstva, k tobě se obracíme pokorně a s důvěrou. Ty víš, co nás všechno trápí, všechna naše nesvornost, hašteřivost, nespokojenost až i unářikanost. Prosíme, dej, at' se nám v naší zemi pokojně žije, ne v sobeckém v blahobytu a mamonářství, ani v bídě a nouzi. Prosíme za naši křehkou a zranitelnou demokracii. Prosíme, dej, at' se nepřidáváme k většině, páchá-li zlo. Prosíme za naši vládu, poslance a senátory i za budoucího prezidenta naší země. Prosíme za osobnosti a vzory, které by náš národ respektoval pro jejich nezjištnost, poctivost a pokoru. Prosíme za ty, kteří cítí keřvdu, kteří jsou skeptičtí ke spravedlnosti a kterým životní okolnosti vzaly naději. Prosíme za ty, kteří si nevědí rady se svobodou, za ty kteří jsou i přes vnější volnost spoutáni zlem a nejsou vůči němu vnitřně svobodní. Prosíme za všechny, kteří tobě a lidem věrně a neokázale slouží, bez popularity, často bez dostatečného ohodnocení a často podceňování. Prosíme za církev, at' věrně ukazuje na tebe, pravého Pána a Spasitele. Amen.*